

"EDINOST"
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrčkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . . . 2.00, izven Avstrije 2.40; za tri mesece . . . 5.00, " " " " 6.00; za pol leta . . . 10.00, " " " " 12.00; za vse leto . . . 20.00, " " " " 24.00. Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 urč., izven Trsta po 3 urč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifi v petiti; za naslove z dohodnimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmetnice in javnozhalne, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uroditelstvu: ulica Casermi št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Odprta reklamacije so prosto pošiljne.

"Edinost" je moč!

Isto sétev, isto žétev.

V onih dneh nekoč, ko je zasijala gora slave Bismarckove najslajšije, vskliknil je železni bog Germanije: danes me vse slavi in dviga v nebo, a priti utegnejo dnevi, ko bode berlinska pouliška svojat metala blato in kamenje za meno.

Od tega dneva je minolo dobrih 25 let. Bismarck je star 80 let, Nemčija je jedina in njena slava zapisana s krvorosi in črkami v knjigo svetovne zgodovine.

Kaj pa se dogaja gori v zjedineni Nemčiji danes?

Nevoljna masa, po "osvobodilnu" Prusije skozi celih 30 let zatirana v prah suženjstva, dviga mogočno svojo glavo, v kateri kipi užaljeni človeški ponos in tirja zadoščanja za vse prebito zlo, nalagano istej po brezsrčnem "zaščitniku" domovine. Isti glasovi, ki so morali molčati pod krutim pritiskom diktatorja tako dolgo let, grmijo danes, osvobodjeni neposrednega jarma, na dan kot silna nevihta in njeni klic je glasna obsodba Bismarcku.

Kar je storil krivice, ne, kar je donesel koristi železni državnik, to se polaga v teh dnevih na tehtnico razsodbe.

Kdo povprašuje po onih slavnih dneh, katere je uživala trojica: Viljem I., Bismarck in Moltke na bojnih tleh avstrijskih, francoskih in holsteinskih, — povprašuje se samo po posledicah velike špekulativne politike, katero je izvajal brezsrčni German.

Nemčija je jedina, to je resnica, — še več: duh Bismarckove politike okužil je tudi vso Evropo z blazno germanofilsko idejo, ki nalaga prenapetim povspesteljem te ideje, da udarjajo v najlepšo narodno last nič zlega slutečim drugorodcem. — Dá, tudi to je resnica, o, kako tužna resnica! Toda prokletstvo te ideje, prokletstvo Bismarckove politike prikazuje se v prvi vrsti in na obžalovanja vredni način v "združenih" Germaniji sami. Že sili sto tisoč glasov na dan ondi v "rajhu", ki proklinjajo to jedinstvo, kajti ono je doneslo narodu nemškemu največjo nesrečo — gospodarske bede. Istotako, kakor je Italija postala uprav nesrečna stoprav po njenem zjedinenju, tako stoka i Germanija pod jarmom blaženega jedinstva. Boljše ne jedini, pa krepki, kakor zjedineni, pa trhlili! tako kličejo danes nesrečni Nemci v Prusiji in — po pravici! Kajti danes jim je jasno, da je zidal Bismarck slavo svojega imena na stroške blagostanja. Med tem, ko je slepil svoj nesrečni narod s frazami nemške slave, med tem, ko je kazal temu istemu narodu mamljivo podobo bodoče "Velike Germanije", katere kraljestvo "bode" segalo "od morja do morja" — rušil je svojemu narodu gmotno blagostanje! Dokazov za to ni treba navajati, čitamo jih baš o teh dnevih v germanskih listih

Prusije samih. Isti Nemci, katerim očita Bismarck narodno indolencijo, ker se ne klanjajo njegovemu slavohlepu, hoteč prikriti svojo slabo vest pod krinko narodnega čutstovanja, isti Nemci se danes obračajo nevoljo od človeka, katerega nazivljajo nekateri prvega državljana, a ki je le v pravem pomenu besede prvi egoist na svetu.

Nam Slovanom ne prihaja na um, čuditi se temu izverednemu pojavu germanske si bičnosti, vsaj imamo dovolj slabih vzgledov o lakomnosti Germanov sploh, a v zadoščanje nam je, da danes po slabih 30 letih Bismarckovega delovanja, njegovi najožji rojaki obsojajo vse njegovo politično dejanje in nehanje.

A naši Nemci in nemški Slovani v Avstriji?

Zares, dejal je stari lisjak te dni v svojem "prognanstvu", kamor so se mu prišli klanjati vsi zastopniki nemške domišljavosti: naše delo še ni popolno, ali kolikor smo storili, je bilo dobro; in zajedno: jaz sem storil svojo dolžnost kot nemški častnik. Torej drzno naglaševanje in izzivanje na zunanjo to in ono stran! Posebno žaljenje tuje avtoritete ostane on do poslednjega dihljeja.

S tem, da je dejal, da delonjegovo še ni popolno, hotel je Bismarck, ako poznamo smoter njegove politike, pač namigniti, da Germanija še ni tako velika, kakor živi v njegovi fantaziji, ta ista Germanija še ni pogoltnila Avstrije, Rusije in Francoske in naposled tudi — Italije, kakor stoji zapisano v načrtu Velikonemčije: naprej vsa Evropa, potem tudi ostali deli sveta, ergo — nemški ves svet! To je ideja Bismarckove politike, posnet iz namere Napoleona I.! Toda ako znamenja ne varajo, ta ideja ne zadobi svoje zaželjene oblike. Samo ob sebi umevno je, da država, ako hoče biti močna v vsej skupnosti svoji, mora biti v prvi vrsti krepka in močna v svojem jedru in to baš Germanija ni in ž njo marsikaka druga tudi ne. Zatorej išče ta v svojem jedru trhla, umetno skrpšana Nemčija zaslonbe na zunanji, v prvi vrsti med zdavim življenjem Slovanov. Na našo krepko prav se opira življenja trudna, v vsem svojem trupu prežita in bolna Germanija, — iz nas Slovanov si stvarja renegate in umetne privržence v nadi, da se tako še nekaj dob vzdrži na nogah. Z drugimi besedami, sraka se diči s pavovim perjem in ne misli, kako zelo jo smeši to ukradeni pavovo perje.

Kaj jej pomaga tej Germaniji, ako Bismarck baš v teh dneh rožlja in trka z mečem ob tla, češ: ves svet se mora tresti, kadar mi rožljamo! Mi poznamo to rožljanje in vemo, da se hoče z njim samo odganjati svoj lastni strah pred bodočnostjo, da se hoče z njim zadušiti obupni krik, ki doni po lastnih tekstovskih

livadah. Kaj se bodele bahali in kričali: kri, kri in železo! To vaše bahanje — ki, oprostito, jako slabo priča o humanitarnem duhu 19. stoletja — ne hasne nič in ž njim ne odvezmete od nas prepričanja, da je zavožen vaš tir, zelo zavožen. Najsto in stokrat polaga stari lisjak svojo trdo roko na svoj meč in kliče v svet, da je storil svojo dolžnost kot častnik, to je vendar znano vsemu svetu, da je to, kar je storil kot častnik, bila krvava komedija vnebojjoče krivice, storjene iz slavohlepnosti in osebnega maščevanja nad drugimi narodi in da se vsaka krivica maščeje prej ali slej. Kako se maščeje nad delom Bismarckovim kaže Germanija že danes in kako se bode maščevala nad njim samim, — ugne pokazati že prav bližnja bodočnost.

In morda res pride na dan, da se izpolni njegovo prorokovanje, ko bode berlinska svojat metala blato in kamenje, ako ne nanj, pa morda na njegov — spomenik . . .

Kakor setev, — tako žetev.

Politiške vesti.

Državni zbor. Iz seje poslanske zbornice, ki je bila dne 1. t. m., nam je omenjati odgovora na dvojno interpelacijo slovenskih poslancev. V prvo je odgovoril minister pravosodja na interpelacijo posl. Gregorca in tovarišev, zakaj se okrajno sodišče v Gorenji Radgoni poslužuje le nemških tiskovin ter izdaja svoje odloke le v nemškem jeziku. Minister je rekel, da je mogoče, da se dogodi tu pa tam, da se postopa protivno predpisom o rabi jezikov, da se pa to ne dogaja namenoma, ampak po pomoti in v dobri veri, da se s tem ne nasprotuje opravičenim zahtevam strank. Iz tega pa ni smeti sklepati, da se na sploh ne spoštujejo rečeni predpisi, za katerih spolnjevanje vsikdar skrbi justična uprava. — Iz tega odgovora je razvidno, da je tudi justični upravi znano, da sodišča "po pomoti" pozabljajo na predpise o rabi jezikov, le žal, da so take "pomote" vendar malo prepogoste.

Na to je odgovoril minister za notranje stvari Bachehem na interpelacijo dra. Laginje in tovarišev radi uvedanja italijanskih vin v dunajske bolnice, da izvzameš Viljeimovo bolnico, se niso uvela italijanska vina v nijedno ni javno ni zasebno bolnico dunajsko. Vojaški krogi pa nimajo obveznega upliva na dobavo vina. — Torej v jedno dunajsko bolnico so se vendar uvela italijanska vina.

Zatem se je pričela razprava o drugem poglavju davčne preosnove (o pridobitkovini podjetij, ki so obvezane javno polagati račune.)

Podržavljenje južne železnice in tržaško vprašanje. V proračunskem odseku

vice. Vzela sta naju na konje. Tako sva prišla v Samobor, jaz in moj Radak, da si zdraviva rane. Izlečil sem se hvala Bogu, in evo me živega in zdravega.

"Hvala in slava, Bože nebeski!" sklenola je Dora oslabele roke, "da si rešil rešitelja mojega. Malo da nisem umrla, ko ste pripovedovali; pa še vi v živem ognju! Dá so vas vjeli, vam kaj hudega storili — ubili. Ali ne, ne! Vidim vas, živi ste, zdravi ste, hvala Bogu!" završila je deklica in vrela solza se jej je vrla iz očesa.

"Na pol samo", poprijel je mladenec zamolklim glasom ter povesil glavo, da je ne vidi, "ali ozdravim popolnoma, ako hočete vi, deklica Dora! Čujte me! Zrav bodem in živ, ako mi bode od vas balzama; kajti — skočil je strastno mladenec — "življenje si meni ti, moje zdravje si ti. Ne govori, o, ne govori, dokler ne izrečem, kaj mi srce davi.

je minister za trgovino, grof Wurmbrand, obžaloval, da se mesto tržaško in alpske dežele upirajo podržavljenju južne železnice. Rešenje vprašanja južne železnice ne bi ovirale gradbe drugih železniških črt, kajti vlada ne goji namena do konkurence. Zlasti ne bi podržavljenje južne železnice oviralo dogotavljenja druge železniške zveze med Trstom in notranjimi deželami, ampak bi še povspeševalo isto.

Atentat na Hentzijev spomenik v Budimpešti. Hentzi je bil oni avstrijski general, ki je dne 22. maja 1849. kot poveljnik trdnjave v Budi prelil svojo kri in žrtvoval svoje življenje za cesarja in domovino v borbi proti madjarskim revolucionarjem. Temu možu in zvestemu služabniku cesarja svojega postavljen je v Budi spomenik in na ta spomenik dogodil se je v noči med 1. in 2. aprilom atentat z dinamično bombo. Razpok je bil tako močen, da so porušene vse šipe palač, stoječih blizu spomenika. Spomenik sam pa je ostal nepoškodovan, ker se je bomba razletela prilično daleč od spomenika. Ali roko, ki je zalučala to bombo na spomenik moža, ki je storil le svojo — dolžnost, vodil je brezdvomno brezmejen srd do države in dinastije naše. In takih rok je, žal, le preveč v tej ljubi Madjariji!

Napadalec je baje sodruknik pri nekem madjarskem listu. Živela Madjarska lojalnost!

Različne vesti.

Volilno gibanje. Za nedeljo dne 7. aprila ob 3. uri popoldne sklicuje posl. dr. Laginja shod volilcev v selu Brezovica občine oprteljske. Shod se bode vršil v hiši Ivana Mikoliča.

Sijajna zmaga v Tinjanu. O volitvah v Tinjanu smo prejeli včeraj nastopno brzojavko:

"Vzlic silnemu pritisku je zmagala sijajno rumena zora nad črnim mrakom. V tretjem razredu je bilo naših 183, nasprotnih 88; v drugem naših 78, protivnih 26; v prvem naših 44, protivnih 22. V nasprotnem taboru je zavladala velika poparjenost."

Gospoda pazinska so poparjeni torej; naj le bodo, saj so pošteno zaslužili tako lekcijo. Česa so iskali v Tinjanu, po kakem pravi se oni utikajo v stvari tujih občin? Saj se mi ne utikamo v njih občinski stvari! Puste naj nas pri miru, kakor puščamo mi njih v njih guezdih! In zapomnijo naj si, da se definitivno bližajo svojemu koncu oni časi, ko so si gospoda snavali po hrvatskih in slovenskih občinah — irredentovske ekspoziture. Italijanske uprave po slovanskih občinah so bile pač v navadi do današnjih dni, ali ta madež narodne letargije izbrisati hočemo polagoma in popolnoma. Vi gospodari na svojem, mi pa — na svojem! To je morala iz izida občinskih volitev v Tinjanu!

Od onega dne, ko sem te polumrtvo otel izpod besnega kopita, ko so te prinesle te roke v častno to hišo, od onega trenutka odmeva tvoje ime v mojem srcu, v svojej duši nosim mlo tvoje lice! Ko sem videl smrt pred seboj, sredi divjega boja, v groznej vročici, ko me je skelela rana — samo tebe spominjala je moja pamet. Ponoči v sanjah gledal sem Doro, zjutraj ko sem se zbudil, bila mi je prva misel Dora. Ne obsojaj me, da ti vrednej deklici govorim zoper red in običaj. Glej čelo mi gori, mozek kuha, a kri mi vre, kakor razbeljeno železo. Ne dozovaj hladne pameti, srce naj sodi srcu. Dora, rešil sem te smrti, Dora vrni mi mlo za drago, reši ti mene pogube, reci, deklica, besedico, reci, da sem ti srcu drag! — in nadvladan klonol je mladenec glavoj pred Doro.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

V.

Bil je Miloš Radak, vlaški pešec Auerpergove čete. "Bežimo, gospod!" rekel je. Vse naše pobili so v dolini." Radak me je oprtil na ledja. Skozi gozd odnesla sva srečno pete, ali nad gozdom vspenjalo se je skalovito brdo, sama gomila za gomilo. Sedaj pa gorje nama. Zrna brenčala so za nama, Radak je omahoval. Iz jarka odnesel je krvave rame. Splazila sva se za pečino, ki je naju ščitila vsaj za trenotek. Zavezala sva rane, srknol sem iz Radkove čutare. Pa v beg! Zasledili so naju neverniki. Srečno sva se splazila čez vrh, pa udri po suhoj drči navzdol proti gozdu! Ali na vrh popeli so se

Lastnik politično društvo „Edinost“. — Izdavatelj in odgovorni urednik: Julij Mikota. — Tiskarna Dolenc v Trstu.